

ХВІЛІНКІ ПАЭЗІІ

Кожны дзень, тры - чатыры хвілінкі, педагог можа адвесці для расказвання дзецям паэтычных твораў. Сумесныя зносіны дарослага і дзіцяці стануць з ужываннем паэтычнага слова больш адчувальнымі, эмацыянальнымі, цікавейшымі.

Хвілінкі паэзіі пажадана ўключаць ў арганізацыйна – выхаваўчы працэс дзіцячага сада з сярэдняга дашкольнага ўзросту. Звычайна для гэтай формы арганізацыі і выхавання дзяцей падбіраюцца паэтычныя творы, якія з'яўляюцца мастацкім апісаннем пэўнай сітуацыі, або вобразнай замалёўкай прыроднага наваколля. Гэтыя творы можна неаднаразова чытаць дзецям, асабліва ў тых выпадках, калі лепей і сказаць немагчыма.

Зіма сярдзітая з марозам,
З завей белая прыйшла,
Дыван прыгожанькі, сняжысты
Да нас з паўночы прынясла.

Л. Геніюш

Вызначальнай мэтай хвілінак паэзіі выступае ўплыў вершаваных твораў на пачуцці дашкольнікаў. Найбольшы дзейсны ўплыў на развіццё эстэтычных пачуццяў аказваюць тыя мастацкія творы, якія вызначаюцца блізкасцю дзіцячаму жыццёваму вопыту, маюць гульнявы характар, з'яўляюцца даступнымі разуменню дзіцяці.

Правядзенне паэтычных хвілінак не патрабуе працяглых, падрабязных тлумачэнняў мастацкага твора. Па меркаванні К. Дз. Ушынскага, тлумачэнні ўвогуле паслабляюць уплыў твора славеснага мастацтва на пачуцці дзіцяці.

Расказванне педагогам паэтычных твораў у час хвілінак паэзіі дапамагае дзіцяці ўбачыць акружаючы свет маляўнічым і вобразным, павялічвае глыбіню яго пачуццяў.

Чытанне твораў у сувязі з выхаваннем культурна-гігіенічных і

этычных паводзін.

Вушкі

- Вушкі, вушкі,

Што вы чулі?

- Чулі песеньку Ганулі:

“ Гулі, гулі,

Гулі, гулі”.

- Вушкі, вушкі,

Што вы чулі?

- Нам нічога не чуваць,

Прыйшлі козы начаваць,

Танцаваць ды прыпяваць:

“ Не хоча Гануля

Вушкі свае мыць,

Будзем з казлянятамі

Тут, у вушках, жыць”.

Н. Тулунава

Сукенка раскажа

Не расказвала Аленка,

Ела суп ці ела кашу.

Лепш за ўсё яе сукенка

Нам сама пра ўсё раскажа.

Т. Кляшторная

Як ён завецца?

Як ён завецца,

Гэты хлапчук?

Не хоча памыць ён

Ні шыі, ні рук.

Цукеркі і цацкі

Сабе ён грабе,

Нікога не любіць,

А толькі сябе.

Сяброў ён не мае,

Кніжкі – ірве.

А што не па ім –

Як бычок зараве.

Затупае ножкамі,
Вырвецца з рук,
Ці ведае, як той
Завецца хлапчук?

В. Інатава

Не сквапная

Я цукеркі несла ў садзік.
Папрасіў адну Уладзік,
За Уладзікам – Люцынка,
А за ёю – Стась, Янінка,
І яшчэ падбегла Міла:
-- Мне цукеркі не хапіла!
-- На , апошнюю трымай,
Я не сквапная, ты знай!

Т. Кляшторная

Як дзялілі мядзведзя

Шмат цацак ёсць у нашым садзе:
Машыны, лялькі і звяры.
У добрым ладзе ў круг пасядзем,
Гуляем разам, як сябры.

Каму што трэба – цацкі ў шафе,

Для ўсіх адчынена яна.

Бяры ваўка, лісу, жырафу,

Бяры канстуктар і слана.

Сказаў аднойчы ўпарты Федзя:

“Нікому Мішку я не дам!”

Мы сталі з ім дзяліць мядзвездзя

І падзялілі папалам.

І кожны ўзяў сваю палову,

Але гуляць ніхто не мог.

У Федзі – Мішка безгаловы,

А ў мяне – без задніх ног.

Самуіл Маршак

Чытанне твораў у час назіранняў за прыродным наваколлем

Год і яго род

Год стары дзяцей склікае,

Ён да усіх пытанне мае.

Сеў паважна ў крэсла:

-- Што, вясна, прынесла?

-- Я прынесла травы, кветкі,

Птушкі ў неба, рыбу ў сеткі.

--А я, лета, нясу хлеба,
Маю ягад колькі трэба,
Усё зграбаю сенажаці,
Не сяджу ніколі ў хаце.
Людзям збожжа, дрэву – плод,
Птушкам – гнёзды, пчолам—мёд.

--Я , татуля, -- твая восень.

Змалаціла ўсё калоссе.
У садзе яблыкі паспелі.
Птушкі ў вырай адляцелі.
Я арэхаў назбірала,
Бульбу ў полі пакапала.

--Я – зіма. Работу маю:

Дол абрусам застілаю.
Я дні-ночы на хаду.
Пражу белую праду.

Едзе сын, Новы год, --
Вось і ўвесь дзядулеў род.

Л. Геніюш

Як хутка лета праляцела

Як хутка лета праляцела,

Дажджом абмыўшы сiняву.

Лiсток бярозы пажаўцелы

Апаў спакойна на траву.

П. Прануза

Пурга

Загуляла, закружыла,

Свае песнi завяла,

Гурбы снегу навалiла,

Усе сцежкi замяла.

Сiвер люта завывае,

Свiшча, гойкае, пяе,

Снег ахапкамi кiдае,

Стрэхi ломiць, стрэхi рве.

А пад ранiцу сцiхае

Ды малым шчанём скулiць...

І зямля супачывае –

Ў белай свiтцы моцна спiць.

С. Новiк-Пяюн

Ночка

Сонца палючае,

Сонца жывучае

Скончыла дзённы абход.

Зорачкi ясныя,

Зоркі бліскучыя

У небе вядуць карагод.

Месячык беленькі,

Месячык чысты

З хмарак свой твар паказаў.

У рэчцы спакойнай,

У рэчцы празрыстай

Хор вадзяны запяў.

Дрэўцы купчастыя,

Дрэўцы зялёныя

Ў люстра глядзяцца вады.

Жабкі рухлівыя,

Жабкі вясёлыя

Скачуць туды і сюды.

Сяргей Новік-Пяюн

Снежны дзед

Колькі шуму, колькі смеху:

Дзеда лепім мы са снегу!

Задала зіма работы –

Па двары кацілі ўтрох

І паставілі ля плота.

Дзед стаіць, хоць і без ног.
Замест рук уткнулі палкі,
Вочы – вугалю кавалкі,
Нос – чарэпак з гладыша,
Барада – шматок кудзелі,
А на лысіну надзелі
Кош замест капялюша.
Ну і дзед! Відаць яму
Тут стаяць усю зіму.

Ніл Гілевіч

Зоркі выпалі ў бары

Вы не бачылі, сябры,--
Зоркі выпалі ў бары!
Дзе ні глянеш,
на паляне –
Ўсё гарыць чырвоным ззяннем.
Пад лістамі ля пянькоў –
Сотні зыркiх аганькоў.
Свецяцца жарынкi –
Цёплыя смяшынкi,
Сонечныя дочкi –

Зваблівыя вочкі.

У бары, у бары

Дол увесь іскрыцца,

У бары, у бары

Выспелі суніцы!

В. Зуёнак

Верабей

У акно глядзіць Сяргейка

І не можа надзівіцца,

Як маленькі верабейка

На марозе весяліцца.

А той проста, як клубок,

Па надворку скок ды скок!..

І хоць ростам невялік,

А ўзнімае звонкі крык:

-- Чык-чырык!.. Чык-чырык!..

І няўцям адно Сяргейку:

Што малому верабейку

Няма ўзімку дзе падзецца

І ён скача, каб сагрэцца.

І. Шуцько

Агнявік

У полымі вясёлым печы
Рухавы скача чалавечак
Пад булькаценне чыгуноў,
Пад гучны трэск смалістых дроў.

Калі ж агонь згасае ў печы,
У прысак лезе чалавечак
І спіць, згарнуўшыся клубком,
Чырвоным стаўшы вугальком.

Алег Мінкін

Чытанне вершаў у час рэжымных момантаў і іншых відаў дзейнасці

Ладкі- ладком

Ладкі ладком,
Піражкі з мядком,
Кашка з алеем,
Есці не ўмеем.

Лыжка

Наша лыжка працуе,
Каля міскі танцуе.

У яе – адна з турбот:

Носіць, носіць

Кашу ў рот.

- Ешце на здароўе,

Як вярнуся зноў я!

Іна Кульская

Калыханка

Ціха, кіска, ціха, братка,

У калысцы спіць дзіцятка.

Будзь жа добранькім –

Глядзі,

Дзіцяня не разбудзі.

Чуеш, кіска, ля калыскі

Ходзіць мышка-каратышка.

Час не траць жа, ані-ні.

Гэту мышку прагані.

Кіска часу не губляе –

Мышку ў норку заганяе.

Змогся кіска, прытаміўся,

Над калыскай прымасціўся,

Хвост пад лапкі падгарнуў

І салодкім сном заснуў.

А. Александровіч.

Дзетак вучаць танцаваць

Дзетак вучаць танцаваць:

Станік хораша згінаць,

Ножкай тупаць і круціцца...

Хто жадае навучыцца?

--Я хачу!

-- І я хачу

Ўсіх вас, дзеці, навучу.

Мы станцуем – скок ды скок—

“Гусачок” і “Крыжачок”,

І “Ланцуг”, і “Верабей”...

Сталі парамі хутчэй!

Галіна Каржанеўская

Сам намалюю

Адпраўляецца ў палёт

Пасажырскі самалёт –

Хуткакрылы і магутны.

Гул яго далёка чутны.

Хто яго мне збудаваў?

Сам, сябры, намалюваў.

М. Гарнак

Ехаў казачнік Бай

-- Ехаў казачнік Бай

Цераз сёлы і гай.

Баіць ці не?

-- Бай!

-- Ен пытаўся ў мяне,

Што даць дзецям у сне?

Баіць ці не?

-- Бай!

-- Я прасіў: дзецям дай

Казку-песеньку, Бай!

Баіць ці не?

-- Бай!

-- Казку, -- кажа, -- я дам,

Толькі выберу сам, --

Баіць ці не?

-- Бай!

-- А найлепшую з іх

Дам для самых малых, --

Баіць ці не?

-- Бай!

-- Тым, хто любіць мяне

І хто першы засне.

Баяць ці не?

-- Не!

С. Шушкевіч

**Знаёмства дзяцей з цацкамі можна таксама суправаджаць
чытаннем цікавых вершаў.**

Мішка

Я свайму малому Мішку

Пачытаю казку-кніжку.

Ён паслухае мяне

І ціхусенька засне.

С. Сокалаў-Воюш

У зайчыка лапкі

У зайчыка лапкі,

А ў мяне ножкі.

Зайчык сабе скок-скок,

А я сабе туп-туп.

Зайчык бег да лесу,

Я ішла дадому.

Зайчык сабе – скок-скок,

А я сабе – туп-туп!

А. Мясціўскі

Мой конь

У мяне ёсць конь драўляны

Масці вогненна-барвянай.

Шыя ў яго дугой,

Шыя з грываю залатой.

Шоўкам вышыта вуздэчка,

На сядле гараць насечкі,

І блішчыць яго капыт,

Нібы камень малахіт.

І. Юкляеўскі

Гэй, мой конік

Гэй, мой, конік,

Гэй, мой, сівы!

Танканогі, доўгагрывы!

Галавою страсяні,

Капытамі зазвіні!

І далёка, мілы мой,

Паімчымся мы з табой!

3. Бядуля

Паўцякалі цацкі

Зноў без адпачынку

Завіхаўся Федзя:

Паламаў машынку,

Разарваў мядзведзя,

Паадкручваў вушы

Шэранькаму зайку,

Перамазаў тушшу

Штонікі і майку,

З гэтае прычыны

Цацкі паўцякалі:

Заяц да Яніны,

А мядзведзь да Валі.

Т. Кляшторная